

*Novinarska konferenca Varuha človekovih pravic RS
Ljubljana, 2.12.2013*

Obisk doma upokoјencev Ptuj, enota Koper

Varuh človekovih pravic RS (Varuh) je na podlagi nalog in pooblastil državnega preventivnega mehanizma (DPM) po Opcijskem protokolu h Konvenciji proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju (MOPPM), skupaj s predstavnicama izbranih nevladnih organizacij (Zveze društev upokoјencev Slovenije in Inštituta Primus), brez predhodne najave, dne 17. 07. 2013 obiskal Dom upokoјencev Ptuj, Enota Koper (Dom).

Obisk je potekal med 10.05 in 14.45 uro. O obisku je bilo izdelano predhodno poročilo, ki smo ga 6. 9. 2013 posredovali Domu s predlogom, da ga obravnava in sporoči svoja stališča glede ugotovitev in predlogov DPM. Odziv Doma smo prejeli 9. 10. 2013. Po prejemu odziva je DPM dne 14. 11. 2013 opravil kontrolni obisk Doma. Kontrolni obisk je potekal med 14.30 in 17.00 uro.

Obiska DPM sta bila opravljena na podlagi pooblastil, ki jih daje DPM 19. člen MOPPM, da se preverijo razmere in ravnanje z osebami, ki jim je odvzeta prostost. Naloga DPM sicer je, da daje pristojnim organom priporočila in predloge za izboljšanje razmer bivanja in ravnanja s temi osebami oziroma predloge za odpravo morebiti ugotovljenih nepravilnosti. DPM lahko sicer predloži tudi predloge in pripombe k veljavnim ali predlaganim zakonom.

O obisku smo 27. 11. 2013 pripravili končno poročilo o obisku, ki smo ga v obravnavo poslali Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Pričakujemo, da se bo ministrstvo s poročilom seznanilo in nam v roku 30 dni od njenega prejema posredovalo svoja stališča. Poročilo smo v poslali tudi Domu z namenom, da nas seznani z nadaljnjim napredkom pri uresničevanju priporočil DPM. Hkrati je bilo naše končno poročilo poslano tudi Socialni inšpekciji.

Končne ugotovitve

Dom spada med novejše in je morda zato kar zadeva opremljenost sob in skupnih prostorov eden izmed lepših domov, ki jih je DPM do sedaj obiskal. Ne glede na to pa smo ob obisku ugotovili nekatere pomanjkljivosti, za katere DPM meni, da jih je potrebno izpostaviti.

Ob obisku smo dobili večino informacij od posameznih zaposlenih, ki praviloma opravljajo več delovnih nalog hkrati. Veliko informacij je bilo nasprotujočih si, dvoumnih in tudi netočnih, kar se je izkazalo tudi ob pregledu dokumentacije in prostorov. Zaradi tega smo si zelo težko ustvarili sliko in mnenje o samem delovanju Doma in skrbi za stanovalce. Situacije ni

razjasnil niti izpolnjen vprašalnik, ki smo ga pustili pristojnim v enoti Koper ob našem obisku, saj so nekatere navedbe iz vprašalnika v popolnem nasprotju s tem, kar smo videli oziroma ugotovili ob samem obisku. DPM je ob branju vprašalnika ugotovil, da so nekateri odgovori na vprašanja dobesedno enaki kot pri vprašalniku, ki smo ga prejeli ob obisku Doma Ptuj, enote Ptuj. Načeloma s tem ne bi bilo nič narobe, saj je v Kopru ena izmed enot Doma Ptuj, zaskrbljujoče pa je, ker ugotovljeno dejansko stanje v Enoti Koper temu ne ustreza, o čemer smo se tudi sami prepričali. DPM se zato postavlja vprašanje, koliko je vodstvo Doma upokojencev Ptuj seznanjeno z dejanskim stanjem v Domu oziroma v enoti Koper. Zaskrbljujoče je tudi, da smo tudi ob kontrolnem obisku ugotovili, da vsa pojasnila Doma, ki nam jih je dal v odzivnem poročilu, ne držijo.

Povzetek priporočil DPM

1. DPM predlaga, da Dom pri zaklepanju sob stanovalcev oddelka s povečanim nadzorom (OPN), ki jim ni odvzeta poslovna sposobnost, upošteva v prvi vrsti njihove želje in se šele zatem posveti željam svojcev.
2. DPM predlaga, da Dom pripravi zloženko, kjer bodo povzete pravice oseb na varovanem oddelku ter navedena imena zastopnikov in njihovi kontaktni podatki. DPM tudi predlaga, da Dom za stanovalce, ki so sprejeti v OPN, prilagodi zloženko Hišni red, da bo vsebovala ustrezna pojasnila glede izhodov iz oddelka oziroma Doma.
3. DPM predlaga, da Dom za stanovalce, ki so zadržani v OPN zgolj s privolitvijo skrbnika za poseben primer, pri pristojnem sodišču nemudoma vloži predloge za sprejem v varovani oddelek na podlagi sklepa sodišča ter hkrati prosi, da Dom seznaní Varuha z odločitvami sodišča.
4. DPM predlaga, da Dom preuči vprašanje, ali ne bi bilo morebiti smiselno vzpostaviti videonadzor hodnikov in dnevnega prostora v nočnem času na način, da bi lahko tudi zaposleni v Enoti Koper spremljali dogajanje na hodnikih in skupnih prostorih s pomočjo videonadzora.
5. DPM predlaga, da vodstvo Doma razmisli v smeri povečanja števila zaposlenih ali kako drugače prerazporedi delovne obremenitve.
6. DPM predlaga, da Dom zaposlenim, ki so zadolženi za stanovalce na OPN, omogoči izobraževanje na temo demence in sorodnih stanj, saj bodo tako lahko bolje prepoznavali želje in potrebe teh stanovalcev.
7. DPM predlaga, da Dom namesti klicne zvonce v OPN in vzpostavi nadzor nad merjenjem odzivnega časa na klicni zvonec tudi v enoti Koper oziroma redno pridobiva podatke o odzivnosti osebja na klicni zvonec iz matične enote Ptuj.
8. DPM predlaga, da Dom čim prej pripravi seznam aktivnosti za stanovalce na OPN in ga izobesi na vidno mesto na oddelku (OPN).

9. DPM predlaga, da Dom v najkrajšem možnem času pripravi individualne načrte za stanovalce, ki so že sprejeti v Dom in da jih v predvidenem roku sprejema za stanovalce, ki bodo v Dom šele sprejeti.
10. DPM predlaga, da Dom zaposlene seznani z uporabo posebnih varovalni ukrepov (PVU) in določbami Zakona o duševnem zdravju (ZDZdr), ki se nanašajo na PVU.
11. DPM predlaga, da se na OPN namesti nabiralnik, v katerega bodo stanovalci lahko oddali svoje pritožbe in stanovalce seznani čemu je nabiralnik namenjen.